

SPRÁVA KULTURY

Správa kultury je velice rozsáhlé a vnitřně diferencované odvětví veřejné správy.

Poslání správy kultury

- a) vytvářet předpoklady pro provádění kulturní činnosti
- b) zřizovat, provozovat a rušit zařízení určené ke kulturní činnosti
- c) usměrňovat soukromé subjekty působící ve sféře kultury

Právní úprava správy kultury je velice složitá a rozsáhlá a spadá do různých právních odvětví:

- správní právo
- autorský zákon
- občanský zákoník
- trestní zákon
- daňové předpisy

Veřejná správa v oblasti kultury je představována

- a) knihovnami
- b) muzejní a galerijní činností
- c) divadelní činností
- d) filmovou tvorbou
- e) péčí o kulturní památky
- f) vydáváním periodického a neperiodického tisku
- g) činností hromadných sdělovacích a informačních prostředků
- h) některými veřejnoprávními otázkami související s ochranou autorských práv a audiovizuálních děl

1. ORGANIZACE SPRÁVY KULTURY

Orgány státní správy

1. ministerstvo kultury
2. obce a kraje v přenesené působnosti

Orgány samosprávy

1. územní samospráva - obce vykonávají činnosti v samostatné působnosti
2. zájmová samospráva - sdružení zastupující umělce a autory a hájí jejich profesní zájmy

Pro účely vzniku, rozvoje a zachování uměleckých děl a aktivit byly zřízeny:

- Státní fond kultury ČR
- Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie

2. KNIHOVNY A MUZEA

Bývají zpravidla zřizovány jako právnické osoby. Zřizovatelem může být stát, prostřednictvím ministerstva, územně samosprávních celků, instituce i soukromé osoby.

Knihovny

Činnost veřejných knihoven je upravena Zákonem č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) a je chápána jako jeden ze způsobů naplnění práva občanů na informace, vzdělání a přístupu ke kulturnímu bohatství.

Knihovny jsou zařízení, v nichž jsou bez rozdílu všem poskytovány veřejné knihovnické služby

Úkoly knihoven

- zpřístupnění knihovních dokumentů z knihovních fondů
- zprostředkovávat informace ze státní správy a samosprávy
- poskytovat bibliografické, faktografické informace a rešerše
- umožnit přístup vnějším informačním zdrojům

System knihoven dle zřizovatele

Ministerstvo kultury

- Národní knihovna ČR v Praze
- Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macara
- Moravská zemská knihovna v Brně

Kraje

- Krajské knihovny

Obce, svazky obcí

- Obecní knihovny

Právnícké osoby, instituce

- Vědecké knihovny
- Knihovny při vysokých školách
- Muzejní knihovny
- Knihovna akademie věd

V rámci meziknihovních služeb je možné žádat jiné knihovny o zprostředkování knihovního dokumentu.

Knihovny mohou získat ze státního rozpočtu účelně určené dotace pro rozšíření knihovního fondu, zřízení internetu, na rekonstrukci objektu knihovny a pro vzájemné propojení knihoven.

Muzea

Činnost muzeí upravuje Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 sb. v platném znění.

- instituce, které získávají a shromažďují přírodniny a lidské výtvořy pro vědecké a studijní účely a zkoumají prostředí z nichž jsou získávány.
- vytváření sbírky významné pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenskou vědu
- centrální evidenci sbírek vede ministerstvo (vlastníkem sbírky je buď ČR nebo územně samosprávný celek nebo vlastník)
- na základě žádosti vydá ministerstvo kultury povolení k vyvezení sbírky ze země, nejdéle však na 1 rok.

Úkoly muzeí

- budování stálých expozic a výstav muzejních sbírek
- přednáškové činnosti
- publikační činnosti
- odborná pomoc zájmovým aktivitám v obci

Pro muzejní činnost jsou specifické prostorové nároky, které musí odpovídat požadavkům na uschování, restaurování a konzervování sbírek.

Významné jsou i nároky kladené na zaměstnance muzeí, kteří musí splňovat speciální kvalifikační předpoklady a odbornosti.

3. PAMÁTKOVÁ PÉČE

Péči o kulturní památky upravuje Zákon č. 20/1987 sb. o státní památkové péči v platném znění.

V ČR jsou památky pod státní ochranou jakožto nedílná součást kulturního dědictví národa, svědectví jeho dějin, významný činitel životního prostředí a jedná se o nenahraditelné dědictví státu.

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje.

Státní památková péče

Je souhrn činností, opatření a rozhodnutí, kterými se zabezpečuje zachování a ochrana kulturních památek.

Kulturní památky

- věci movité i nemovité, které slouží jako doklad o historickém vývoji, vývoji prostředí a společnosti. Tyto věci mají historickou, uměleckou, vědeckou nebo technickou hodnotu
- věci, které mají přímý vztah k významným osobnostem nebo historickým událostem

Aby věc mohla být prohlášena kulturní památkou, musí vlastník věci podat žádost ministerstvu kultury. Vlastník tuto žádost podává prostřednictvím krajského úřadu nebo obecního úřadu s rozšířenou působností, který se k žádosti vyjádří.

Na základě žádosti Ministerstvo kultury ČR prohlásí (neprohlásí) věc kulturní památkou ČR.

Ministerstvo kultury o prohlášení věci za kulturní památku vyrozumí

- a) vlastníka věci
- b) příslušný krajský úřad
- c) obecní úřad, v jehož správním obvodu se věc nachází
- d) ústřední organizaci státní památkové péče

Kulturní památky jsou zapisovány do Ústředního seznamu kulturních památek ČR. Tento seznam je veden Národním památkovým ústavem v Praze. Krajské úřady vedou seznamy kulturních památek, které se nacházejí v obvodu jejich územní působnosti.

Národní kulturní památky

- památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa
- věc je za národní kulturní památku vyhlášena vládou ČR formou vládního nařízení

- Seznam národních kulturních památek je uveden na adrese http://cs.wikipedia.org/wiki/Národní_kulturní_památky_České_republiky

Památkové rezervace a památkové zóny

- památkové rezervace jsou soubory nemovitých kulturních památek, zejména historická jádra měst a vesnic nebo lokality s archeologickými nálezy
- památkové rezervace vymezuje Vláda ČR nařízením vlády
- památkové zóny jsou území obcí nebo jejich části, které mají zachovánu urbanistickou strukturu a historické stavby. Jedná se o nižší stupeň památkové péče
- památkové zóny vyhláší Ministerstvo kultury ČR

4. PÉČE O KULTURNÍ PAMÁTKY

Paragraf 9, Zákona o státní památkové péči upravuje práva a povinnosti vlastníků kulturních památek.

Vlastník památky je povinen na vlastní náklady

- udržovat památku v dobrém stavu
- chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením a odcizením

Pokud vlastník památky neplní uvedené povinnosti, může mu být uložena pokuta nebo nápravné opatření, které vydá obecní úřad s rozšířenou působností formou správního rozhodnutí. Vlastníkovi stanoví povinnost odstranit závadný stav památky a do kdy má povinnost splnit. Jedná-li se o národní kulturní památku, vydává obdobné rozhodnutí min. kultury.

Vlastník památky má oznamovací povinnost, tzn. že je povinen krajskému úřadu oznámit každé ohrožení nebo poškození památky a zároveň má povinnost vyžádat si rozhodnutí krajského úřadu o způsobu odstranění závady. Jedná-li se o nemovitost, musí vyrozumět i stavební úřad.

5. OBNOVA KULTURNÍ PAMÁTKY

Obnovou kulturní památky se podle zákona o státní památkové péči rozumí údržba, oprava, rekonstrukce nebo jiná úprava kulturní památky nebo jejího prostředí.

K provedení obnovy si musí vlastník památky předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu v případě, že se jedná o národní kulturní památku.

V případě nemovitosti bude o obnově památky rozhodovat stavební úřad nebo orgány územního plánování v souladu se závazným stanoviskem krajského úřadu.

Vlastník je povinen obnovu provést, vyžaduje-li to stav kulturní památky. V případě, že vlastník takto neučiní, může krajský úřad nebo min. kultury rozhodnout o provedení nezbytných opatření na náklady vlastníka.

Pokud vlastník zanedbává své povinnosti trvale, může ve veřejném zájmu dojít na návrh krajského úřadu rozhodnutím stavebního úřadu k vyvlastnění nemovitosti.

Pokud vlastník své povinnosti plní, může mu krajský úřad na základě jeho žádosti poskytnout příspěvek na náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.

6. ORGÁNY STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČE

1. Ministerstvo kultury ČR

- je ústředním orgánem státní správy v péči o kulturní památky
- je mu podřízená Ústřední organizace státní památkové péče, tedy Národní památkový ústav

Činnosti:

- zpracovává koncepce rozvoje o památky
- řídí využití národních kulturních památek
- koordinuje vědecko-výzkumnou činnost

- zřizuje vědeckou radu pro státní památkovou péči - jedná se o poradní orgán ministerstva kultury
- zřizuje památkovou inspekci - kontrola

2. Památková inspekce

- jedná se o specializovaný kontrolní orgán oboru státní památkové péče
- vykonává ústřední dozor nad dodržováním předpisů
- plní zejména tyto úkoly
 - dozírá, jak je zabezpečována komplexní kontrola péče o kulturní památky
 - dozírá na plnění povinností vlastníků kulturních památek (správců nebo uživatelů) dle rozhodnutí státních orgánů
 - jsou-li zjištěny nedostatky, navrhuje odstranění, popř. ukládá pokuty

3. Celní úřady

- kontrolují předchozí souhlas ministerstva kultury nebo vlády ČR a zda kulturní památka nebo národní kulturní památka vyvezena do zahraničí byla ze zahraničí vrácena zpět a v jakém stavu
- kontrolují u věcí, které vykazují znaky kulturní památky a mají být trvale převezeny ze zahraničí do ČR, zda se jejich převoz provádí s předchozím souhlasem příslušného orgánu státu, z něhož mají být dovezeny
- celní úřady spolupracují s orgány státní památkové péče, při zjištění nedostatků dávají podněty pro přijetí opatření k jejich nápravě

4. Krajské úřady

- plní úkoly orgánů státní památkové péče pro národní kulturní památky, pokud to nepřísluší ministerstvu kultury nebo vládě => přenesená působnost => plní úkoly státní památkové péče
- schvaluje návrhy pro zachování a obnovu kulturních památek v kraji
- usměrňuje kulturně-výchovné využití kulturních památek v kraji (knihovna a muzeum záměčku Sokolov)

5. Obecní úřad s rozšířenou působností

- vykonávají státní památkovou péči ve svém obvodu v souladu s rozvojem státní památkové péče
- kontroluje vlastníky památek z hlediska plnění povinností, které jim ukládá zákon
- řídí jednotné označení nemovitých kulturních památek (značka nebo nápis „kulturní památka“ + velký státní znak, popř. i značky stanovené národní smlouvou)

6. Obec

- pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, jak vlastníci kulturních památek plní povinnosti uložené jim zákonem
- vycházejí z odborných vyjádření odborné organizace státní památkové péče
- může ukládat pokuty

7. PRODEJ A VÝVOZ PŘEDMĚTŮ KULTURNÍ HODNOTY

Prodej a vývoz předmětů kulturní hodnoty je upravován Zákonem č. 71/1994 sb. o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty v platném znění. Seznam předmětů kulturní hodnoty je uveden v příloze č. 1 výše uvedeného zákona.

Předměty kulturní hodnoty

jedná se o lidský výtvar, přírodniny či jejich soubory, které jsou významné pro historii, literaturu, umění nebo vědu.

Předměty kulturních hodnoty lze vyvážet dočasně nebo trvale mimo území ČR pouze na základě **osvědčení** nebo **prohlášení**.

Osvědčení pro předměty kulturní hodnoty sakrální a kultovní povahy a dále předměty z oboru architektury a exteriérové objekty vydává Národní památkový ústav. Seznam těchto předmětů je uveden v příloze č. 2 uvedeného zákona.

Zákon se nevztahuje na evidované sbírky muzejní povahy a sbírkových předmětů, které jsou jejich součástí, archiválie, originály uměleckých děl žijících autorů a na předměty dovezené do České republiky, které byly propuštěny do režimu dočasného použití ani na prodej a vývoz kulturních památek a národních kulturních památek. V těchto případech je nutno postupovat podle [Zákona č. 20/1987 Sb.](#), o státní památkové péči v platném znění.

Prohlášení vydávají na základě žádosti muzea, galerie, knihovny a organizace památkové péče, které jsou k tomu pověřeny.

Žádost o osvědčení předkládá FO nebo PO, která daný předmět hodlá vyvést nebo předložit k prodeji. Lhůta pro vyřízení žádosti je 21 dnů od doručení žádosti. Platnost osvědčení je 3 roky ode dne vydání.

Pokud FO nebo PO vyveze předmět bez osvědčení nebo tento předmět bez osvědčení nabídne k prodeji, uloží min. kultury pokutu ve výši až do 5 mil. Kč.

8. HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY

V souladu s ústavně zaručenou svobodou projevu slova, tisku a práva na informace, mohou občané využívat hromadné sdělovací prostředky k tomu, aby získávali informace a veřejně vyjadřovali své názory.

Každý má právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat údaje a informace (toto právo může být omezeno pouze zákonem).

Za nepřístupné je považováno omezení těchto práv formou cenzury.

1. Periodický tisk

- noviny
- časopisy
- periodické tiskoviny

Za periodický tisk považujeme tiskoviny, které jsou vydávány alespoň dvakrát do roka pod stejným názvem a v typické úpravě pro tento druh tisku.

Oprávnění vydávat periodický tisk lze získat pouze registrací u ministerstva kultury. Odpovědnost nese vydavatel. Tisk řídí z pověření vydavatele šéfredaktor s redakční radou.

V případě, že bylo v tisku uveřejněno skutkové tvrzení, které se dotýká cti občana, dobrého jména PO nebo soukromí FO, lze uplatnit právo u vydavatele na zveřejnění odpovědi (může se jednat pouze o doplnění nebo zrušení údaje a vždy musí být provedena písemnou formou).

Žádost o uveřejnění odpovědi musí být vydavateli doručena do 30 dnů od uveřejnění nepravdivého tvrzení. Vydavatel je povinen do 8 dnů ode dne doručení žádosti uveřejnit odpověď.

Šéfredaktor má právo odmítnout zveřejnění opravy, pokud je schopen prokázat pravdivost původního sdělení řádným způsobem a nebo pokud byla žádost doručena po termínu.

2. Neperiodický tisk

- jsou to tiskoviny, které jsou vydávány jednorázově nebo 1x ročně
- vydává je vydavatel v souladu s obecně platnými právními předpisy
- vydavatelská činnost je založena na evidenčním principu - registraci u ministerstva kultury
- vydavatel je povinen ohlásit ministerstvu kultury vydání tisku nejpozději do 30 dnů od jeho vydání
- ministerstvo kultury vede evidenci vydavatelů neperiodického tisku a příslušné seznamy vydavatelů zasílá krajským úřadům

Vydavatel, jak periodického, tak i neperiodického tisku musí odevzdat povinné výtisky příslušným institucím. Tyto výtisky poskytuje je bezplatně na svůj náklad, a to do 7 dnů od jeho vydání:

- 2 povinné výtisky národní knihovně ČR
- 1 povinný výtisk moravské zemské knihovně v Brně
- 1 povinný výtisk knihovně národního muzea v Praze
- 1 povinný výtisk ministerstvu kultury

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje.

- 1 povinný výtisk parlamentní knihovně
- 1 povinný výtisk každé krajské knihovně
- 1 povinný výtisk městské knihovně v Praze
- 1 povinný výtisk, který je vydavatelem určen (tiskárně) knihovně K. E. Macara pro nevidomé

Povinný výtisk musí být bezvadný.

3. Česká tisková kancelář

Česká tisková kancelář je česká zpravodajská agentura, jedna z národních tiskových a informačních agentur. Vznikla v roce 1992 jako veřejnoprávní instituce (zřízena zákonem o ČTK č. 517/1992 Sb.) Od roku 1996 ČTK není dotována ze státních prostředků.

ČTK má 16 poboček v České republice a zahraniční zpravodaje v 7 zemích. Zpracovává také zprávy světových agentur jako Reuters, AFP, AP, ITAR-TASS, DPA, ANSA, EFE a spolupracuje i s řadou dalších národních agentur.

Její multimediální produkce zahrnuje slovní zpravodajství v češtině a v angličtině, obrazové a zvukové zpravodajství, infografiku, videozpravodajství a další služby. ČTK denně poskytuje v průměru 700 textových zpráv, 400 fotografií, 35 zvukových záznamů a 10 video reportáží.

4. Rozhlasové a televizní vysílání

- je upraveno Zákonem č. 196/2009 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání v platném znění
- je to prvotní šíření rozhlasových a televizních programů a teletextu, určených k příjmu veřejnosti v kódované nebo nekódované formě prostřednictvím vysílačů, kabelových systémů a družic (analogově, digitálně)

Oprávnění provozovat rozhlasové a televizní vysílání mají FO, PO a stát. U FO stanoví zákon podmínkou bezúhonnosti a trvalého pobytu na území ČR.

Zákon rozlišuje tyto skupiny provozovatelů:

a) provozovatel ze zákona

- je provozovatel, který získá oprávnění vysílat na základě zákona a musí splňovat zvláštní podmínky:
 - nesmí stranit určitému světovému názoru

- nesmí stranit určitým náboženským skupinám
 - nesmí preferovat zájmy určité politické strany či hnutí
- příjmy těchto provozovatelů tvoří především poplatky za rozhlasové a televizní vysílání

b) provozovatel s licenci

- rozhodnutí o udělení licence vydává Rada pro rozhlasové a televizní vysílání na základě žádosti provozovatele. Licence je udělována pro rozhlasové vysílání na dobu 8 let a pro televizní vysílání na dobu 12 let.
- proti zamítavému rozhodnutí je možno podat opravný prostředek u soudu
- licence může být provozovateli odebrána v případě, že se během provozování vysílání dopustí porušení právních předpisů a neplnění povinností vyplývajících ze zákona

c) provozovatel s registrací

- provozovatel vysílá na základě registrace, kterou provede Rada pro rozhlasové a televizní vysílání na základě přihlášky o registraci (provozovatelé kabelových a satelitových televizí)
- provozovatelem s registrací může být FO a PO
- provozovatelé mají svá práva a povinnosti, které vyplývají ze zákona o rozhlasovém a televizním vysílání:
 - nelze vysílat pořady, které by byly v rozporu s ústavou
 - mezi 6 - 22 h nelze vysílat pořady nevhodné pro děti
 - jsou stanoveny podmínky a omezení týkající se reklamy

Provozovatelé mají určitá práva a povinnosti:

- 1) mají povinnost neuvádět reklamy na tabák a tabákové výrobky
- 2) mají právo na vlastní jméno
- 3) mají právo odpovědnosti (povinnost) informovat veřejnost

d) Český rozhlas a Česká televize

- jsou provozovateli ze zákona

- sídlí v Praze
- jedná se o PO, které mají vlastní majetek, se kterým samostatně s hospodaří
- poskytují služby veřejnosti tvorbou a šířením rozhlasového a televizního vysílání na území ČR
- jejich finančním zdrojem jsou zejména rozhlasové a televizní poplatky
- další příjmy mají z vlastní podnikatelské činnosti a příjmy z šíření rozhlasového a televizního vysílání
- kontrolu nad jejich činností provádí pro Český rozhlas Rada českého rozhlasu, která má 9 členů a je sestavována na 5 let. Nad Českou televizí dozírá Rada české televize, která má 15 členů na 6 let

e) Poplatky za televizní a rozhlasové vysílání

- poplatníkem je každá FO a PO, která je držitelem rozhlasového a televizního přijímače
- FO platí poplatek za jeden televizní a jeden rozhlasový přijímač
- PO a FO podnikatelé platí poplatek z každého přijímače, který užívá v souvislosti s podnikáním
- měsíční výše poplatků činí 45,- Kč za rozhlasový přijímač a 135,- Kč za televizní přijímač
- rozhlasový poplatek fyzické a právnické osoby hradí buď přímo na účet Českého rozhlasu anebo prostřednictvím České pošty
- televizní poplatek fyzické a právnické osoby hradí od 1.10.2004 přímo na účet České televize (není možné prostřednictvím České pošty)
- uvedením nepravdivých údajů ohledně ohlášení může občan obdržet za každý rozhlasový přijímač pokutu ve výši 5 000,- Kč a za televizní přijímač pokutu ve výši 10 000,- Kč

Zdroje:

<http://www.npu.cz/pro-vlastniky/obecne-informace/prodej-a-vyvoz-predmetu-kulturni-hodnoty>, dne 4. 6. 2012, v 8:10 h

<http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkovy-fond/pamatkove-rezervace-18044/>, dne 6. 6. 2012, v 10:15 h

http://cs.wikipedia.org/wiki/Národní_kulturní_památka_České_republiky

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje.

Zákon č. 20/1987 sb. o státní památkové péči v platném znění.

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_tiskov%C3%A1_kancel%C3%A1%C5%99

Zákon č. 348/2005 Sb. o poplatcích za rozhlasové a televizní vysílání

Není-li uvedeno jinak, výhradním autorem textů je Ing. Eva Fikarová